

Толстих Анатолій Іванович,

заступник директора Харківського обласного центру зайнятості,
2000.01@khoz.gov.ua, (057) 75-75-274

Права кожного працівника на захисті державної служби зайнятості

Протягом останніх трьох років на Харківщині зростає попит на робочу силу. Починаючи з 2015 року Харківська область має найбільшу кількість вакансій та найбільшу кількість працевлаштованих громадян. І ми раді, що довіра до установи зміцнюється і з нами співпрацює все більша кількість роботодавців.

Саме роботодавцям Харківської області найбільше компенсуються витрати на сплату єдиного соціального внеску за працевлаштування безробітних на нові робочі місця. За останні три роки на цю програму витрачено майже 30 млн. грн.

І майже єдині на Україні ми використовуємо механізм підтримки виробничих підприємств шляхом виплати допомоги по частковому безробіттю.

На цій програмі я хочу зупинитись детальніше. Допомога по частковому безробіттю є одним із значущих важелів запобігання вивільненню працівників. Якщо у підприємства виникла загроза зупинення або скорочення виробництва, що не дають можливості у повному обсязі фінансувати заробітну платню працівників, то з метою збереження трудового колективу ми можемо доплачувати протягом 6 місяців. Тобто роботодавець платить половину заробітної плати, а ми з другої половини доплачуємо дві третини окладу в розмірі, що не перевищує прожитковий мінімум (1762 грн.).

На сьогодні вже чотирнадцять підприємств з метою збереження трудових колективів та запобігання вивільненню отримали понад 6 млн. грн. для виплати частини заробітної плати майже двом тисячам працівникам.

Разом з цим, не всі роботодавці можуть скористатися даним правом. Законодавець визначає, що по-перше даний механізм можна застосовувати виключно для виробництва. Зупинення не повинно бути сезонним або виникати з організаційно-виробничих причин (перепрофілювання або технічне переоснащення). У роботодавця повинен бути замкнутий цикл на тій ділянці, де відбулось скорочення тривалості робочого часу. У нього не може бути заборгованості із виплати заробітної плати та внесків. І головне – зупинення повинно бути невідворотним та тимчасовим. Держава не може фінансувати неефективні підприємства, але готова надати тимчасову підтримку у разі виникнення форс-мажорних обставин.

Сьогодні жоден колектив не застрахований від простоїв, скорочення штату, тимчасового безробіття. Служба зайнятості має цілу низку спеціальних заходів, які допомагають роботодавцям у розв'язанні проблем, що виникають у ситуації вивільнення працівників. Про факти запланованого масового вивільнення служба зайнятості інформує місцеві держадміністрації, Головне Управління Держпраці у Харківській області, обласну спеціальну комісію для вжиття заходів щодо запобігання різкому зростанню безробіття під час вивільнення працівників.

З огляду на статистику можна відзначити, що в області намітилися певні позитивні тенденції. У цьому році отримано повідомлення від 214 підприємств про вивільнення 8 тисяч працівників. Порівняно з відповідним періодом минулого року обсяги вивільнення зменшились на 30%. У переважній більшості це реорганізація підприємств, при якій не відбувається фактичного вивільнення. Про ліквідацію заявили лише 22 підприємства з чисельністю 218 осіб. З 95-ти підприємств, що заявили про реорганізацію, фактично вивільняли людей 16 підприємств, які планували звільнити 880 осіб.

Для того, щоб роботодавець правильно оформив процедуру «скорочення» і чітко дотримався всіх вимог законодавства або, навпаки, зберіг свої трудові колективи, служба зайнятості проводить інформаційно-

роз'яснювальну роботу серед роботодавців, залучає їх до участі в семінарах, ярмарках вакансій. Роботодавцям пропонуємо надання допомоги по частковому безробіттю, фінансування витрат на професійну перепідготовку або підвищення кваліфікації працівників щодо яких є загроза вивільнення. Протягом 2018 року службою зайнятості Харківської області проведено 180 семінарів з роботодавцями із зазначених питань.

У разі запланованого масового вивільнення працівники базових центрів зайнятості виїжджають на підприємства, проводять зустрічі з трудовими колективами. Обговорюємо правові питання щодо державних гарантій та прав громадян на працю та соціальний захист у разі втрати роботи, інформуємо про актуальні вакансії, про можливість професійного навчання з урахуванням потреб ринку праці та інші питання. У поточному році проведено 76 таких зустрічей за участі майже 2-х тисяч працівників, які опинилися під загрозою вивільнення.

Наприклад, фахівці обласної телерадіокомпанії знайшли нові місця роботи під час проведення ярмарку вакансій безпосередньо на підприємстві ще до фактичного вивільнення. У такий спосіб працевлаштовувались також працівники, які вивільнялись з Південної залізниці, Заводу «Радіореле, ТОВ «Лікво», Донецького апеляційного господарського суду, Міської дитячої поліклініки тощо.

Інша справа, що не всі роботодавці надають згоду на проведення таких заходів на підприємстві. Але це вже питання до профспілкових комітетів, які повинні піклуватись про подальшу долю вивільнених працівників. Зокрема, відмовились від проведення зустрічей Харківський завод шампанських вин, Обласне управління водних ресурсів, ТОВ «Харківрегіонгаз», Обласна фіто санітарна лабораторія тощо.

Разом з тим, заплановане вивільнення не спричинило істотного зростання безробіття в місті Харкові та населених пунктах Харківської області.

Особливої уваги потребують громадяни, які є недостатньо конкурентоспроможними на ринку праці. Це особи передпенсійного віку (саме вони можуть бути вивільнені першими), люди з інвалідністю, особи, звільнені з місць ув'язнення, молодь, жінки, які виховують дітей дошкільного віку. Щорічно серед безробітних Харківщині налічується біля 30 % цієї категорії громадян. В кількісних обсягах – це майже 27 тисяч осіб.

Саме для прискорення процесу їх працевлаштування, з січня цього року, за підтримки ПРООН в Україні, в державній службі зайнятості запроваджено процедуру профілювання безробітних за підходом кейс-менеджменту.

На початкових етапах виявляються групи безробітних з високим ризиком довготривалого безробіття. В подальшому фахівець служби зайнятості тісно співпрацює з визначеним безробітним. З'ясовує його індивідуальні характеристики, потенціал, мотивацію до праці, розробляє індивідуальний план роботи. В разі необхідності залучає інші органи та фахівців для вирішення особистих та соціальних проблем клієнта, які заважають працевлаштуванню. Таким чином зареєстрований безробітний отримує соціальний супровід при працевлаштуванні, а в разі його бажання, і після працевлаштування. На сьогоднішній день півтори тисячі працевлаштованих отримують від фахівців служби зайнятості соціальну підтримку з адаптації на робочому місці.

Державна служба зайнятості в комунікації з роботодавцями, структурними підрозділами органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями активно сприяє забезпеченню зайнятості населення, наданню соціальної та матеріальної підтримки безробітним. Але сьогодні треба змінювати акценти з боротьби з безробіттям на його попередження. Варто проводити ефективну економічну політику, заохочувати приватні ініціативи, створювати нові робочі місця. Головне у нашій співпраці – формування та збереження трудового колективу кожного підприємства, організації, установи.